

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

28. listopadu 2017*

„Řízení o předběžné otázce – Povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel – Směrnice 72/166/EHS – Článek 3 odst. 1 – Pojem ‚provoz vozidel‘ – Nehoda, k níž došlo v zemědělském podniku – Nehoda stojícího zemědělského traktoru, jehož motor byl však v chodu za účelem pohonu čerpadla herbicidního postřikovače“

Ve věci C-514/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunal da Relação de Guimarães (odvolací soud v Guimarães, Portugalsko) ze dne 23. června 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 3. října 2016, v řízení

Isabel Maria Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade,

Fausto da Silva Rodrigues de Andrade

proti

Josému Manuelu Proença Salvadorovi,

Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA,

Jorgemu Oliveira Pinto,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení K. Lenaerts, předseda, A. Tizzano, místopředseda, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. G. Fernlund a C. Vajda, předsedové senátů, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev (zpravodaj), C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, a A. Prechal, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za I. M. Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade a F. da Silva Rodriguese de Andrade L. Ferreirem, advogado,
- za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem a M. Figueiredem, jakož i S. Jaulino, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: portugalsština.

- za estonskou vládu, N. Grünberg, jako zmocněnkyní,
- za Irsko L. Williams, G. Hodge a M. Browne, jakož i A. Joycem, jako zmocněnci, ve spolupráci s C. Tolandem, SC, G. Gibbonsem, BL, a J. Buttimorem, BL,
- za španělskou vládu V. Ester Casas, jako zmocněnkyní,
- za lotyšskou vládu I. Kucina a G. Bambāne, jako zmocněnkyněmi,
- za vládu Spojeného království G. Brown, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s A. Batesem, barrister,
- za Evropskou komisi M. Françou a K.-P. Wojcikem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 1 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 1972, L 103, s. 1, Zvl. vyd. 06/01, s. 10, dále jen „první směrnice“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Isabelou Mariou Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade a Faustem da Silva Rodrigues de Andrade (dále jen „manželé Rodrigues de Andrade“) na straně jedné a Josém Manuelem Proença Salvadorem, Crédito Agrícola Seguros – Companhia de Seguros de Ramos Reais SA (dříve Rural Seguros – Companhia de Seguros SA, dále jen „CA Seguros“) a Jorgem Oliveirou Pintem na straně druhé ve věci náhrady škody, která byla uložena manželům Rodrigues de Andrade z titulu odškodnění újmy, kterou utrpěl Proença Salvador z důvodu úmrtí své manželky při nehodě zemědělského traktoru, k níž došlo v zemědělském podniku, v němž posledně uvedená žena pracovala.

Právní rámec

- 3 Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/103/ES ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 2009, L 263, s. 11) byla zrušena první směrnice. Nicméně vzhledem k datu skutkových okolností věci v původním řízení se na uvedenou věc použije první směrnice.
- 4 Článek 1 první směrnice zněl:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1. „vozidlem“ jakékoli motorové vozidlo určené k pohybu po souši, s mechanickým pohonem, nepohybující se však po kolejích, a jakékoli přípojné vozidlo, ať již připojené či nepřipojené.

[...]“

5 Podle čl. 3 odst. 1 této směrnice:

„Každý členský stát přijme s přihlédnutím k článku 4 veškerá vhodná opatření, aby zajistil, že občanskoprávní odpovědnost z provozu vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jeho území, byla kryta pojištěním. Rozsah pojištěné odpovědnosti a podmínky pojistného krytí se určí na základě těchto opatření.“

6 V článku 4 uvedené směrnice bylo stanoveno:

„Členský stát se může odchýlit od článku 3, pokud jde o

[...]

b) určité typy vozidel nebo určitá vozidla, která mají zvláštní poznávací značku; příslušný stát sestaví seznam takových typů nebo takových vozidel a oznámí jej ostatním členským státům a Komisi.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

7 Manželé Rodrigues de Andrade provozují zemědělský podnik, který se nachází v obci Sabrosy (Portugalsko).

8 Manželka J.M. Proença Salvadora, Maria Alves, byla jmenovanými manželi zaměstnána jakožto zemědělská pracovnice na částečný úvazek. Z tohoto důvodu podléhala pokynům, vedení a kontrole ze strany manželů Rodrigues de Andrade.

9 Dne 18. března 2006 M. Alves prováděla postřik vinné révy ve vinici manželů Rodrigues de Andrade ve svažitém terasovitém terénu.

10 Herbicid byl obsažen v postřikovací nádobě připojené a zavěšené na zadní části zemědělského traktoru (dále jen „dotčený traktor“). Traktor stál na rovné nezpevněné cestě, avšak jeho motor byl v chodu za účelem pohonu čerpadla pro postřik herbicidem. Hmotnost tohoto traktoru, chvění vyvolávané motorem traktoru a čerpadlem pro postřikovač a manipulace, mimo jiné ze strany M. Alves, s hadicemi pro herbicidní postřik vyvedenými od nádoby způsobily spolu se silným deštěm během uvedeného dne sesuv půdy, který zasáhl uvedený traktor. Posledně uvedený traktor se zřítil z teras a převrátil se, přičemž zasáhl čtyři zaměstnance, kteří prováděli herbicidní postřik v níže položené části vinice. M. Alves byla uvedeným traktorem sražena a přimáčknuta, což způsobilo její usmrcení.

11 Uvedený traktor byl registrován na jméno Nairy Morais da Silva Pinto, manželky J. Oliveira Pinto. Posledně uvedený byl vedoucím v zemědělském podniku manželů Rodrigues de Andrade, a tudíž i nadřízeným M. Alves.

12 Naira Morais da Silva Pinto uzavřela se společností CA Seguros pojistnou smlouvu týkající se oblasti „zemědělských traktorů a pracovních strojů“.

13 Paní Pinheiro Vieira Rodrigues de Andrade měla s jinou pojišťovnou uzavřenu pojistnou smlouvu pokrývající její odpovědnost za pracovní úrazy. Posledně uvedená pojišťovna odškodnila J.M. Proença Salvadora, vdovce po zesnulé M. Alves, za hmotnou újmu, jež vznikla v důsledku nehody, která byla příčinou smrti posledně uvedené.

- 14 José Manuel Proença Salvador dále podal žalobu, kterou se domáhá, aby byla uložena buď společně a nerozdílně manželům Rodrigues de Andrade, J. Oliveira Pintovi a N. Morais da Silva Pinto, nebo pojišťovně CA Seguros pro případ, že tato společnost bude povinna krýt takovou škodnou událost, povinnost nahradit nemajetkovou újmu vzniklou v důsledku nehody.
- 15 Soud prvního stupně žalobě Josého Manuela Proença Salvadora částečně vyhověl. J. Oliveira Pintovi a manželům Rodrigues de Andrade uložil, aby společně a nerozdílně zaplatili část požadované částky, avšak část žaloby směřující proti N. Morais da Silva Pinto a pojišťovně CA Seguros zamítl z toho důvodu, že se uvedený traktor neúčastnil dopravní nehody, na kterou se mohlo vztahovat pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (dále jen „povinné pojištění“), jelikož k uvedené nehodě nedošlo v souvislosti s použitím uvedeného traktoru jakožto dopravního prostředku.
- 16 Manželé Rodrigues de Andrade se proti tomuto rozsudku odvolali k předkládajícímu soudu, Tribunal da Relação de Guimarães (odvolací soud v Guimarães, Portugalsko), a tvrdí, že k nehodě, jejíž obětí byla M. Alves, došlo během provozu uvedeného traktoru při zemědělské práci, takže se na něj musí vztahovat pojistná smlouva, kterou uzavřela N. Morais da Silva Pinto, bez ohledu na to, zda tento stroj stál, byl zaparkován anebo se pohyboval po polní cestě zemědělského podniku manželů Rodrigues de Andrade. Oliveira Pinto, jenž se rovněž proti uvedenému rozsudku odvolal, mimo jiné tvrdí, že pojistná smlouva uzavřená s pojišťovnou CA Seguros se vztahuje na občanskoprávní odpovědnost za škody způsobené závěsnými zařízení připojenými k pojištěnému vozidlu, které mohou vzniknout v důsledku jeho provozu.
- 17 Předkládající soud uvádí, že rozsudek soudu prvního stupně je v souladu s judikaturou Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko), podle níž je ke kvalifikaci události jako „dopravní nehody“ zapotřebí, aby se vozidlo, které se účastní nehody, v okamžiku jejího vzniku pohybovalo a dále aby újma byla třetím osobám způsobena přímo v důsledku tohoto pohybu.
- 18 Tento posledně uvedený soud měl v rozsudku ze dne 17. prosince 2015, jenž byl vydán ve věci, ve které došlo ke smrtelné nehodě způsobené zemědělským traktorem, jenž se v okamžiku nehody nepohyboval, ale v chodu byla pouze mlátička připojená k tomuto traktoru, za to, že pokud se uvedený traktor nepohyboval ani nebyl k tomuto účelu používán a pokud byl v okamžiku pojistné události používán pouze k jedinému účelu, jímž byla funkce mlátičky, nelze takovou nehodu kvalifikovat jako „dopravní nehodu“.
- 19 Předkládající soud dále uvádí, že Soudní dvůr v rozsudku ze dne 4. září 2014, Vnuk (C-162/13, EU:C:2014:2146), který se týká couvání zemědělského traktoru, konstatoval, že pojem „provoz vozidla“ se vztahuje na jakékoli použití vozidla, které odpovídá jeho obvyklé funkci. Okolnosti ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, umožňovaly mít za to, že obvyklou funkcí vozidla byl jeho pohyb.
- 20 Soudní dvůr se nicméně zatím nevyslovil k otázce, zda se pojem „provoz vozidel“ vztahuje rovněž na použití vozidla jako stroje pro získání hnací síly, jež nevyžaduje jeho pohyb.
- 21 V této souvislosti předkládající soud uvádí, že existují „smíšená“ vozidla, která mohou být používána jako dopravní prostředek nebo pouze jako stroj pro získání hnací síly, jež mohou samy o sobě způsobit újmu třetím osobám nejen během jízdy, ale i v souvislosti s jejich použitím jako strojů pro získání hnací síly v okamžiku, kdy tato vozidla stojí.
- 22 Předkládající soud se tedy táže, zda lze jak s ohledem na cíl ochrany obětí, který je sledování unijní právní úpravou v oblasti povinného pojištění, tak na potřebu zaručit jednotné používání unijního práva, ospravedlnit, aby byla z oblasti působnosti pojmu „provoz vozidel“ vyloučena situace zastaveného vozidla, které je používáno v rámci své obvyklé funkce stroje k získávání hnací síly pro jinou práci, pokud může být takové používání příčinou závažných či dokonce smrtelných nehod.

23 Za těchto podmínek se Tribunal da Relação de Guimarães (odvolací soud v Guimarães, Portugalsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Vztahuje se povinné pojištění, které je upraveno v čl. 3 odst. 1 [první směrnice], na používání vozidel na veškerých veřejných či soukromých místech výlučně v případech, kdy jsou tato vozidla v pohybu, nebo i v případech, kdy se nepohybují, avšak mají spuštěný motor?
- 2) Použije se pojem ‚provoz vozidel‘ ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice na zemědělský traktor stojící na rovné polní cestě zemědělského podniku, který je, jak je obvyklé, používán k vykonávání zemědělských prací (postřik herbicidy na vinici), přičemž má spuštěný motor za účelem pohánění čerpadla nádoby s herbicidem, a který se za těchto okolností v důsledku půdního sesuvu způsobeného souběhem následujících jevů:

- hmotnost traktoru,
- chvění způsobené motorem traktoru a čerpadlem postřikovače připojeného na zadní část traktoru,
- silné deště,

převrátil a narazil do čtyř pracovníků, kteří prováděli tyto postřiky na níže položených terasovitých pozemcích, a způsobil smrt jedné z pracovníků, která přidržovala hadici pro provádění postřiku?

- 3) Pokud budou odpovědi na obě výše uvedené předběžné otázky kladné, brání tento výklad pojmu ‚provoz vozidel‘, který je uveden v čl. 3 odst. 1 [první směrnice], vnitrostátní právní úpravě [čl. 4 odst. 4 Decreto-Lei n. 291/2007 que aprova o regime do sistema do seguro obrigatório de responsabilidade civil automóvel (nařízení s mocí zákona č. 291/2007 o přijetí režimu systému povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti za provoz motorových vozidel)] ze dne 21. srpna 2007 (dále jen ‚nařízení s mocí zákona č. 291/2007‘), podle níž se povinnost uzavřít pojištění, která je stanovena ve výše uvedeném čl. 3 odst. 1 [této směrnicí], nevztahuje na případy, kdy se vozidla používají k čistě zemědělským nebo průmyslovým účelům?“
- 24 Dopisem došlým kanceláři Soudního dvora dne 18. dubna 2017 Irsko požádalo podle čl. 16 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, aby Soudní dvůr zasedal ve velkém senátu.

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 25 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda je třeba čl. 3 odst. 1 první směrnice vykládat v tom smyslu, že se pojem „provoz vozidel“, který je uveden v tomto ustanovení, vztahuje na situaci, v níž byl traktor stojící na polní cestě zemědělského podniku s motorem v chodu za účelem pohonu čerpadla postřikovače herbicidu, který byl připojen k tomuto traktoru, stržen sesuvem půdy v důsledku vzájemného působení několika příčin, a sice hmotnosti traktoru, vibrací jeho motoru a čerpadla, jakož i silných dešťů, v důsledku čehož došlo k usmrcení jedné z osob, které v tomto zemědělském podniku pracovaly.
- 26 Tyto otázky vycházejí z předpokladu, podle kterého je předmětem pojistné smlouvy uvedené v bodě 12 tohoto rozsudku, kterou uzavřela N. Morais da Silva Pinto a která se týká dotčeného traktoru, pouze krytí občanskoprávní odpovědnosti v souvislosti s provozem uvedeného traktoru.

Předkládající soud se na základě této teze táže, zda lze situaci popsanou v předchozím bodě kvalifikovat jako nehodu v souvislosti s provozem dotčeného vozidla ve smyslu čl. 3 odst. 1 první směrnice.

- 27 Po tomto upřesnění je třeba připomenout, že podle čl. 3 odst. 1 první směrnice každý členský stát přijme s přihlédnutím k článku 4 této směrnice veškerá nezbytná opatření, aby zajistil, že občanskoprávní odpovědnost z provozu vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jeho území, bude kryta pojištěním.
- 28 Úvodem je třeba poukázat na to, že takový zemědělský traktor, o jaký se jedná v případě dotčeného traktoru, spadá pod pojem „vozidlo“, jenž je stanoven v čl. 1 bodu 1 uvedené směrnice, jelikož odpovídá „motorovému vozidlu určenému k pohybu po souši, s mechanickým pohonem, nepohybujícímu se však po kolejích“.
- 29 V tomto ohledu je třeba připomenout, že tato definice se nezabývá způsobem, jakým je nebo může být dotčené vozidlo používáno. Skutečnost, že traktor může být za určitých okolností použit jako zemědělský stroj, nemá proto žádný vliv na konstatování, že takové vozidlo odpovídá pojmu „vozidlo“ obsaženému v čl. 1 bodu 1 první směrnice (rozsudek ze dne 4. září 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, bod 38).
- 30 Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru dále vyplývá, že dotčený traktor má obvyklé stanoviště na území členského státu a nevztahuje se na něj odchylka přijatá podle článku 4 této směrnice.
- 31 Stran pojmu „provoz vozidel“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice je třeba připomenout, že jelikož tento pojem nemůže záviset na posouzení jednotlivých členských států, ale je autonomním pojmem unijního práva, musí být vykládán zejména s ohledem na kontext a cíl sledovaný právní úpravou, jejíž je součástí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. září 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, body 41 a 42).
- 32 V tomto ohledu je první směrnice jednou ze směrnic, které postupně upřesňovaly povinnosti členských států v oblasti pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel. Z preambule této směrnice a druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. 1984, L 8, s. 17; Zvl. vyd. 06/07, s. 3) vyplývá, že účelem těchto směrnic je jednak zajistit volný pohyb jak vozidel, která mají obvyklé stanoviště na území Unie, tak osob, které jimi cestují, a jednak zaručit, že s osobami poškozenými nehodami způsobenými těmito vozidly bude zacházeno srovnatelným způsobem bez ohledu na to, na kterém místě Unie k nehodě dojde (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. června 2011, Ambrósio Lavrador et Olival Ferreira Bonifácio, C-409/09, EU:C:2011:371, bod 23, rozsudek ze dne 23. října 2012, Marques Almeida, C-300/10, EU:C:2012:656, bod 26, a rozsudek ze dne 4. září 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, bod 50).
- 33 Z vývoje unijní právní úpravy v oblasti povinného pojištění dále vyplývá, že tento cíl ochrany obětí dopravních nehod způsobených vozidly byl unijním normotvůrcem trvale sledován a posilován (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. září 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, body 52 až 55).
- 34 Soudní dvůr v tomto kontextu v podstatě konstatoval, že čl. 3 odst. 1 první směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že pod pojem „provoz vozidel“, jenž je v něm uveden, spadají nejen případy silničního provozu, tj. provoz na veřejných komunikacích, ale že se tento pojem vztahuje i na jakékoli použití vozidla, které odpovídá jeho obvyklé funkci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. září 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, bod 59).
- 35 Z výše uvedených úvah vyplývá, že rozsah pojmu „provoz vozidel“ nezávisí na charakteristikách pozemku, na kterém je motorové vozidlo používáno.

- 36 Žádné z ustanovení směrnic, jež se týkají povinného pojištění, navíc neomezuje rozsah povinnosti uzavřít pojištění a ochrany, jež má být prostřednictvím této povinnosti poskytována oběťmi nehod způsobených motorovými vozidly, na případy použití takových vozidel na určitých pozemcích či určitých komunikacích.
- 37 Dále je třeba zdůraznit, že motorová vozidla, jichž se týká čl. 1 bod 1 první směrnice, mohou být běžně bez ohledu na své vlastnosti používána jakožto dopravní prostředky.
- 38 Z toho vyplývá, že se pojem „provoz vozidel“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice vztahuje na jakékoli používání vozidla jakožto dopravního prostředku.
- 39 V tomto ohledu skutečnost, že vozidlo v okamžiku vzniku nehody stálo, sama o sobě nevylučuje, že k použití tohoto vozidla v tomto okamžiku mohlo dojít v rámci jeho funkce dopravního prostředku, a tudíž že spadalo pod pojem „provoz vozidel“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 této směrnice. V tomto ohledu není dále rozhodující, zda byl motor uvedeného vozidla v okamžiku nehody v chodu či nikoli.
- 40 Po tomto upřesnění je třeba stran takových vozidel, která mohou být jako dotčený traktor kromě obvyklého použití jako dopravní prostředky používána za určitých okolností jako stroje, určit, zda v okamžiku vzniku nehody, které se takové vozidlo účastnilo, bylo toto vozidlo používáno především jako dopravní prostředek, přičemž v takovém případě by toto použití mohlo spadat pod pojem „provoz vozidel“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 první směrnice, nebo zda bylo používáno jako stroj, takže v takovém případě dotčené použití nemůže spadat pod tentýž pojem.
- 41 V projednávané věci z poznatků poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že v okamžiku vzniku nehody, které se traktor účastnil, byl tento traktor používán jako stroj pro získávání hnací síly nezbytné pro pohon čerpadla herbicidního postřikovače, jímž byl vybaven za účelem provádění postřiku vinné révy tímto herbicidem v zemědělském podniku. S výhradou ověření, které přísluší předkládajícímu soudu, se tudíž zdá, že takové použití souvisí především s funkcí tohoto traktoru jako stroje, a nikoli jako dopravního prostředku, takže nespadá pod pojem „provoz vozidel“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 první směrnice.
- 42 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 první směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že se pojem „provoz vozidel“, jenž je uveden v tomto ustanovení, nevztahuje na situaci, v níž se účastnil nehody zemědělský traktor, jehož hlavní funkcí v okamžiku vzniku této nehody nebylo sloužit jako dopravní prostředek, ale byl používán jako stroj pro získávání hnací síly nezbytné k pohonu čerpadla herbicidního postřikovače.

Ke třetí otázce

- 43 Třetí otázkou se předkládající soud táže, zda je třeba vykládat čl. 3 odst. 1 první směrnice v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je čl. 4 odst. 4 nařízení s mocí zákona č. 291/2007, která vylučuje povinnost uzavřít pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu vozidel, která jsou „používána k čistě zemědělským nebo průmyslovým účelům“.
- 44 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může odmítnout rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jedná-li se o hypotetický problém nebo také nedisponuje-li Soudní dvůr skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 20. července 2017, Piscarreta Ricardo, C-416/16, EU:C:2017:574, bod 56 a citovaná judikatura).

- 45 Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, k nehodě, která zapříčinila smrt M. Alves, došlo dne 18. března 2006, což je o více než jeden rok dříve, než bylo přijato nařízení s mocí zákona č. 291/2007.
- 46 Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru přitom nevyplývá, že by toto nařízení s mocí zákona mělo zpětnou účinnost, ani že by se na věc v původním řízení použilo z jiného důvodu pravidlo, jež je stanoveno v čl. 4 odst. 4 uvedeného nařízení. Předkládající soud nikterak nevysvětlil, proč má v těchto souvislostech za to, že odpověď na třetí předběžnou otázku je nezbytná pro vyřešení sporu, který mu byl předložen.
- 47 Z písemné odpovědi portugalské vlády na otázku položenou Soudním dvorem mimoto vyplývá, že na skutečnosti týkající se věci v původním řízení nebylo možné *ratione temporis* použít nařízení s mocí zákona č. 291/2007, ale Decreto-Lei n. 522/85 – Seguro Obrigatório de Responsabilidade Civil Automóvel (nařízení s mocí zákona č. 522/85 o povinném pojištění občanskoprávní odpovědnosti motorových vozidel) ze dne 31. prosince 1985, ve znění pozdějších prepisů.
- 48 Za těchto podmínek je zjevné, že třetí otázka je hypotetická, a tudíž nepřípustná.

K nákladům řízení

- 49 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 3 odst. 1 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění musí být vykládán v tom smyslu, že se pojem „provoz vozidel“, jenž je uveden v tomto ustanovení, nevztahuje na situaci, v níž se účastnil nehody zemědělský traktor, jehož hlavní funkcí v okamžiku vzniku této nehody nebylo sloužit jako dopravní prostředek, ale byl používán jako stroj pro získávání hnací síly nezbytné k pohonu čerpadla herbicidního postřikovače.

Podpisy.